

Ojedinělý nález munice

22.8.2024 - Irena Pilařová | Policie ČR

Pyrotechnici čelí unikátnímu případu v Litvínově.

S nálezy munice se setkávají policejní pyrotechnici po celé České republice prakticky každý den. V průměru vyjíždějí ročně k 1500 případům nálezů a zajištění munice. Avšak s takovýmto unikátní nálezem, jako je ten v Litvínově v Ústeckém kraji, se pyrotechnici v novodobé historii České republiky ještě nesetkali. Při výkopových pracích narazili na anglickou leteckou pumu ráže 500 liber. Nebezpečnost a ojedinělost tohoto nálezu spočívají v iniciačním mechanismu. Do včerejšího dne (21. 8. 2024) pyrotechnici totiž pracovali pouze s nálezy, které v sobě měly mechanický iniciační systém. V tomto případě puma obsahuje dlouhodobý chemický časový zapalovač, který je velice nebezpečný nejen v své nepředvídatelnosti. Nastaven může být až na 144 hodin, tedy 6 dní.

Razantní opatření, jako je evakuace téměř 600 osob a uzavření prostoru okolo 1,5 km po dobu 6 dnů (do 27. 8. 2024) je na místě. Důvodem je nepředvídatelnost možné iniciace letecké pumy, a to nejen kvůli samotnému nálezu, ale také kvůli povrchovému poškození, ke kterému došlo při výkopových pracích. Vliv času měl také na znehodnocení nálezu svůj podíl. Pyrotechnikům i tato skutečnost často značně ztěžuje práci.

Nyní probíhá komunikace s odborníky nejen z České republiky, ale také kolegů z Německa, kteří s nálezy leteckých pum s chemickým časovým zapalovačem mají větší zkušenosti.

Prvotní informace z Ústeckého kraje: <https://www.policie.cz/clanek/nalez-letecke-pumy-v-zaluzi.aspx>

26. 8. 2024 - aktualizace

Lhůta 144 hodin neslouží jen k čekání

Od doby nálezu a zjištění, o jak nebezpečnou pumu se jedná, Pyrotechnická služba Policie ČR vedla mnoho jednání. Konzultace probíhaly, jak v rámci pyrotechnické komise, která byla složena z těch nejzkušenějších pyrotechniků z řad Policie ČR, tak se zahraničními kolegy z Německa a Polska. Ti mají s tímto typem zapalovače letecké pumy více zkušeností. Jednání probíhala také s odborníky na historii z Národního technického muzea a pyrotechnici pracovali také s informacemi pocházejícími z místní znalosti týkající se problematiky podloží. Veškeré konzultace postupů probíhaly také ve spolupráci s odborníky přílehlé chemičky. Všichni pyrotechničtí odborníci jsou si plně vědomi velkého rizika iniciace nebezpečného zapalovače letecké pumy. K výbuchu může dojít samovolně v každém okamžiku nebo při pohybu pumy či pádu předmětu na pumu.

Zjednodušeně řečeno s nálezem není v žádném okamžiku možno jakýmkoliv způsobem manipulovat, aby nedošlo k výbuchu a zničit pumu mohou pyrotechnici řízeným odpalem na místě, na kterém se právě teď nachází. Jelikož se nenachází na zcela odlehlém místě, kde by nenapáchala žádné škody, musíme výrazně utlumit účinky výbuchu. V okolí se nachází budovy chemičky s veškerými produktovody či zásobníky a další důležité objekty firmy. Předem určenými postupy se budou snažit pyrotechnici utlumit nejen tlakovou vlnu nad povrhem země, ale také střepinový účinek, stavební úlomky a v neposlední řadě také seismickou vlnu, která se šíří pod povrchem. To vše by mohlo napáchat velké škody.

Postup likvidace letecké pumy s dlouhodobým chemickým zapalovačem

Práce začnou v úterý 27. 8. 2024 ve 13 hodin, tedy po uplynutí čekací doby 144 hodin od nálezu pumy, a budou pokračovat až do večerních hodin. V následující dny budou práce probíhat již od ranních hodin. Z důvodu bezpečnosti je nutné, aby u pumy pracoval co nejmenší počet pyrotechniků, a to 2 až 3. Kvůli vysokému ohrožení budou také sami obsluhovat hasičskou techniku. Aby práce

nebyly přerušeny, bude se na místě střídat celá pyrotechnická komise, tedy 10 nejzkušenějších pyrotechniků.

Okolí pumy se obloží tzv. Big-Bagy, velkoobjemovými vaky s pískem (1x1x1m) do výšky 5 m. Nejblíže k pumě bude nejsilnější ochrana – 5 až 6 m do šířky a tato ochranná schránka se bude skládat přibližně ze 400 vaků. O kus dál pyrotechnici vystaví další písečnou barikádu.

Puma se nachází v bezprostřední blízkosti objektu, který je sice určen k demolici, ale pyrotechnici musí zabezpečit, aby tlaková vlna neprošla objektem na druhou stranu. To by měly zajistit hasičské „bombdeky“ (rozřezané pneumatiky zavěšené na ocelových lanech), které již máme vyzkoušené ze cvičení v Ralsku (více informací zde

<https://www.policie.cz/clanek/co-s-nalezenou-nebezpecnou-munici.aspx>).

Pytle s pískem budou využity i k vyztužení strany objektu určeného k demolici a také k zásobníkům s kyselinami a nebezpečnými látkami, které jsou součástí chemičky. V neposlední řadě se budou provádět různé opatření proti účinkům seismické vlny. Pro bezpečnost všech zúčastněných je důležité, aby každá z činností byla prováděna samostatně.

Při výbuchu letecké pumy vzniká střepinový účinek, tlaková vlna a seizmická vlna. Pokud tlakový účinek výbuchu utlumíme utěsněnou ochrannou schránkou, tak se naopak projeví zvýšený seismický účinek, který je v tomto případě násoben vysokou hladinou spodní vody (továrna byla postavena na vysušeném močálu). Z uvedeného důvodu ochrannou schránku hermeticky neutěsníme a tlakovou vlnu částečně budeme směřovat mimo areál do bezpečného prostoru.

Termín odpalu

Prvotně oznamovaný střeďeční termín likvidace letecké pumy 28. 8. 2024 nebudeme schopni z pochopitelných, výše uvedených důvodů dodržet. Použití velkého množství pytlů s pískem a jejich uložení u důležitých objektů firmy a uskutečnění proti seismickým opatření v omezeném počtu pohybujících se osob, je velice časově náročné. Termín odpalu, podle postupu prací, by mohl být po řádné a pečlivé realizaci opatření ve čtvrtek 29. 8. nebo pátek 30. 8. 2024.

I přesto, že se snažíme utlumit veškeré účinky výbuchu této velké letecké pumy a podstupujeme velká rizika tím, že se pyrotechnici budou pohybovat v její těsné blízkosti, nevyhneme se zřejmě materiálním škodám. Například již ve vzdálenosti 20 m od pumy se nachází nadzemní produktovody (trubkové vedení chemičky).

Podobné opatření jsme již v minulosti realizovali, avšak za jiných podmínek, v rámci likvidace německé 250 kg vážící letecké pumy v obci Sosnová na Bruntálsku. Zde jsme se však nacházeli v jiné situaci a zejména v prostředí bez potencionálního ohrožení obyvatel či majetku v okolí.

<https://www.policie.cz/clanek/ojedinely-nalez-munice.aspx>